

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 13 декември 2021 г.
(OR. en)

14932/21

AGRI 636
PHYTOSAN 37
AGRILEG 268

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От:	Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор
Дата на получаване:	10 декември 2021 г.
До:	Г-н Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз
№ док. Ком.:	COM(2021) 787 final
Относно:	ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА за представяне на опита, придобит вследствие на включването на всички движения на растенията за засаждане на територията на Съюза в системата на растителните паспорти

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2021) 787 final.

Приложение: COM(2021) 787 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 10.12.2021 г.
COM(2021) 787 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

**за представяне на опита, придобит вследствие на включването на всички
движения на растенията за засаждане на територията на Съюза в системата на
растителните паспорти**

Съдържание

1	ВЪВЕДЕНИЕ	3
2	ВКЛЮЧВАНЕ НА ВСИЧКИ РАСТЕНИЯ ЗА ЗАСАЖДАНЕ В СИСТЕМАТА НА РАСТИТЕЛНИТЕ ПАСПОРТИ	5
3	ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ НА СИСТЕМАТА НА РАСТИТЕЛНИТЕ ПАСПОРТИ, ОБХВАНАТИ ОТ ВЪПРОСНИКА	6
3.1	Хармонизиран формат на растителния паспорт	6
3.2	Поставяне на растителен паспорт върху търговската единица	7
3.3	Изисквания за получилите разрешение оператори, които издават растителни паспорти	8
3.4	Правила за продажби от разстояние — издаване на растителен паспорт за крайния потребител	9
3.5	Електронни растителни паспорти	10
3.6	Регулирани некарантинни вредители (РНВ)	10
3.7	Обща осведоменост за растителните паспорти	11
4	ЗАКЛЮЧЕНИЯ	12

СЪКРАЩЕНИЯ

КО: компетентен орган

ГД „Здравеопазване и безопасност на храните“: генерална дирекция „Здравеопазване и безопасност на храните“

ЕС: Европейски съюз

НОРЗ: национална организация за растителна защита

РНВ: регулиран некарантинен вредител

КВ: карантинен вредител от значение за Съюза

1 ВЪВЕДЕНИЕ

През последните почти двадесет години — до 2019 г. — законодателната рамка на ЕС в областта на здравето на растенията се уреждаше от Директива 2000/29/ЕО на Съвета¹. В директивата се съдържа понятието за растителни паспорти като договорена маркировка, създадена с цел да се постигне баланс между свободната търговия с растителен материал в целия ЕС и защитата на територията на Съюза от разпространението на регулирани вредители по растенията, срещащи се в ЕС. Растителният паспорт започна да се използва като документ, придружаващ съответния растителен материал при движение между държавите членки, като замени фитосанитарния сертификат, който представлява международният документ, предвиден в Международната конвенция по растителна защита. Растителните паспорти трябваше да се използват и за движенията на растенията в рамките на дадена държава членка, с цел да се удостовери спазването във връзка с тези растения на съответните изисквания относно здравето на растенията в законодателството на ЕС. Също така официалният контрол на растителните паспорти трябваше да се извършва там, където е произведен растителният материал (в помещенията на оператора), вместо на границата или в обекта по местоназначение, и беше въведено задължение за регистрация за операторите, боравещи с регулирани растения и растителни материали и издаващи растителни паспорти.

Съгласно Директива 2000/29/ЕО на Съвета и до 2019 г. растителен паспорт се изискваше единствено за определени видове растения и семена и за някои видове растителен материал, свързани с конкретно установени фитосанитарни рискове. При подготвянето на новия Регламент относно здравето на растенията (Регламент (ЕС) 2016/2031²) обаче бе счетено, че системата на растителните паспорти не функционира напълно ефективно и беше постигнато съгласие обхватът на изискването дадено растение да бъде придружено от растителен паспорт да се разшири, така че то да се отнася и за по-широк набор от семена, и по-специално за всички растения за засаждане³. Включването на всички растения за засаждане в системата на растителните паспорти бе допълнено с някои други разпоредби, целящи да укрепят системата на растителните паспорти, да я направят по-устойчива и надеждна, и да подобрят нейната разпознаваемост, главно с помощта на професионални оператори. Направените основни промени бяха свързани с въвеждането на хармонизиран формат за растителен паспорт, със задължението за операторите да поставят растителен паспорт върху търговската единица от съответните растения или растителен материал, или върху тяхната опаковка, връзка или контейнер, както и със задълженията за операторите да гарантират проследимостта на растенията или растителния материал и да извършват прегледи за целите на издаването на растителен паспорт.

¹ ОВ L 169, 10.7.2000 г., стр. 1.

² ОВ L 317, 23.11.2016 г., стр. 4

³ Това обхваща всички ботанически видове растения и всички разновидности — напр. растения в саксии, дървета и храсти, посадъчен материал, присадки, подложки и др. — в които растенията се търгуват и които позволяват тяхното бъдещо засаждане и отглеждане.

Съгласно член 79, параграф 6 от Регламент (ЕС) 2016/2031 Комисията е длъжна да представи на Европейския парламент и на Съвета доклад, който отразява опита, придобит вследствие на включването на всички движения на растенията за засаждане на територията на Съюза в системата на растителните паспорти, включително ясен анализ на разходите и ползите за операторите, като по целесъобразност докладът да се придружава от законодателно предложение. Настоящият доклад е изготвен в отговор на тези изисквания.

Методология

За да отговори на тези изисквания Комисията разгледа всички налични доказателства. Поради факта, че законодателната промяна започна да се прилага едва през декември 2019 г., а анализът беше извършен през февруари 2021 г., не беше възможно да се използват публично достъпните данни. Освен това държавите членки нямат задължения за докладване във връзка с аспектите, които трябваше да бъдат оценени; все още липсват и резултати от одити на прилагането на системата на растителните паспорти в държавите членки. Следователно единственият възможен подход за получаване на доказателства в отговор на изискванията за докладване беше да се отправи директно искане към икономическите оператори и административните органи, участващи в управлението и изпълнението на търговията с растения в рамките на ЕС, тъй като техните действия са пряко засегнати от законодателните промени. За целта Комисията изготви въпросник със 70 въпроса, който беше утвърден от сдруженията от държавите членки и от сдруженията от ЕС. С въпросите се целеше да се получи информация относно опита, придобит вследствие на разширяването на обхвата на растителните паспорти така, че да включва всички движения на растенията за засаждане, както и относно разходите, ползите и въздействията, с цел да се извърши анализ на разходите и ползите. Въпросникът ⁴ беше изпратен на НОРЗ и на сертифициращите компетентни органи на 27-те държави членки, както и на 48 съответни сдружения на равнището на ЕС. За сдруженията на равнището на държавите членки, операторите и широката общественост беше осигурен достъп до въпросника чрез уебсайта на ГД „Здравеопазване и безопасност на храните“. В последния случай Комисията и НОРЗ от ЕС помогнаха за рекламирането на въпросниците чрез социалните мрежи и други канали. Получени бяха общо 177 отговора от 25 държави членки. Степента на участие сред различните категории заинтересовани страни варираше, както следва: 24 НОРЗ⁵, 9 сертифициращи компетентни органи от 7 държави членки⁶, 43 оператори от 10 държави членки⁷, 44 национални сдружения от 13 държави членки⁸, 50 отговора от граждани от 5 държави членки⁹ и 7 сдружения на равнището на ЕС.

⁴ <https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/PH-art-79-PP-portal>

⁵ AT, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, ES, FI, FR, GR, HU, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SK, SE

⁶ DE, FI, FR, NL, PL, SI, SE

⁷ AT, CZ, DE, ES, FR, IT, NL, PT, SK, SE

⁸ AT, BE, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, IT, LT, NL, PL, SE

⁹ BE, DE, FR, NL, PL

В подкрепа на настоящия доклад Комисията изготви технически доклад¹⁰ с данни за получената обратна информация и обширен анализ на въпросната обратна информация, който е публично достъпен.

Анализът на Комисията е възпрепятстван от три фактора: първо — участието от страна на сертифициращите компетентни органи, операторите, сдруженията и гражданите беше много ограничено и поради това анализът за тези групи заинтересовани страни не може да бъде решаващ; второ — много краткия период, изтекъл от началото на прилагането на различните разпоредби до отправянето на искане за обратна информация; и последно — въздействието на пандемията от COVID-19 върху търговията и съответните дейности, свързани с обхвата на настоящия доклад.

Поради горепосочените ограничения в определени случаи не беше възможно да се направят заключения относно опита, придобит вследствие на разширяването на обхвата на системата на растителните паспорти така, че да включва всички движения на растенията за засаждане на територията на Съюза. Оценката на разходите и ползите, произтекли за операторите от включването на всички движения на растенията за засаждане в системата на растителните паспорти, беше извършена в степеня, в която това беше възможно, поради спорадичната обратна информация относно поисканите количествени данни и липсата на такива от други източници. Вместо това беше извършен задълбочен качествен анализ на разходите и ползите. В крайна сметка поради тези причини Комисията се ограничи до установяването на темите, които заслужават по-нататъшно обсъждане.

2 ВКЛЮЧВАНЕ НА ВСИЧКИ РАСТЕНИЯ ЗА ЗАСАЖДАНЕ В СИСТЕМАТА НА РАСТИТЕЛНИТЕ ПАСПОРТИ

С член 79 от Регламент (ЕС) 2016/2031 беше въведено задължението всички растения за засаждане, различни от семена, да бъдат придружени от растителен паспорт при движението им в рамките на територията на Съюза.

С разширяването на обхвата на системата на растителните паспорти се целеше увеличаване на ефективността на защитата от карантинни вредители от значение за Съюза (КВ), подобряване на готовността за установяване на нови вредители по растенията от значение за ЕС, както и еднакво прилагане на политиката и по-добро разбиране и осведоменост от страна на съответните заинтересовани страни. Това разширяване беше възприето от половината от респондентите като положително за увеличаването на проследимостта на растенията, а ефективността на защитата от КВ по растенията беше счетена от по-голямата част от респондентите предимно за повишена или за непроменена. Готовността за установяване на нови вредители по растенията от значение за ЕС беше оценена като подобрена или непроменена, а повечето от респондентите оцениха разбирането и осведомеността от страна на съответните заинтересовани страни също като подобрени или непроменени.

От друга страна, според две трети от заинтересованите страни разширяването на обхвата на системата на растителните паспорти (преходът към това ново правило и неговото прилагане, както и цялостната сложност на процеса на издаване или замяна

¹⁰ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC126789>

на растителен паспорт) е обременяващо и трудно и само според около една четвърт промяната е била управляема или в дейността им не са настъпили промени. Подобно възприемане на промените може да бъде свързано, с изключение на някои специфични аспекти, които са разгледани в следващите раздели на настоящия доклад, с краткия период от време между началото на прилагането на новите правила и изготвянето на оценката за целите на настоящия доклад (декември 2019 г.—февруари 2021 г.).

С цел да се установят групите растения, във връзка с които са възникнали най-много технически затруднения поради включването на всички растения за засаждане в растителните паспорти, заинтересованите страни бяха помолени да изброят до три такива растения или групи растения. Най-често посочваните три групи бяха декоративни растения за засаждане, семена и овощни растения за засаждане. В отговор на обратния въпрос, т.е. кои са основните три групи, с които е имало най-малко технически затруднения, заинтересованите страни посочиха същите три групи, но в по-малко на брой отговори.

Включването на всички растения за засаждане в растителния паспорт е довело до промени по отношение на персонала и на обема на работата за операторите и НОРЗ. За НОРЗ въздействието е било по-голямо върху обема на работата, отколкото върху броя на персонала. Това може да се обясни с факта, че някои от институциите са достигнали максималния брой на персонала си, като не са имали възможност да го увеличат независимо от увеличения обем на работата. Промяната не е оказала еднакво въздействие върху персонала на операторите, тъй като повече от половината заявиха, че не са направили промени или не изразиха мнение по въпроса, докато други заявиха, че е настъпило или увеличение, или намаление. Независимо от това обаче според повече от половината оператори, които отговориха на въпросника, обемът на работата се е увеличил.

3 ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ НА СИСТЕМАТА НА РАСТИТЕЛНИТЕ ПАСПОРТИ, ОБХВАНАТИ ОТ ВЪПРОСНИКА

3.1 Хармонизиран формат на растителния паспорт

С член 83 от Регламент (ЕС) 2016/2031 беше въведен общ формат за растителния паспорт за всички държави членки¹¹, за да се гарантират единни условия за прилагането на регламента. Изглежда, че тази промяна е приета от заинтересованите страни, тъй като по-голямата част от отговорилите на въпросника са счели преходът към това ново изискване за управляем или лесен. По същия начин осъществяването и сложността на тази промяна бяха оценени много положително, тъй като заинтересованите страни, отговорили на въпросника, са дали много повече положителни отговори, отколкото отрицателни¹².

¹¹ ОВ L 331, 14.12.2017 г., стр. 44—52

¹² Преходът към, осъществяването и сложността на въвеждането на общия формат на растителния паспорт бяха оценени положително от съответно 68 %, 56 % и 50 % от отговорилите на въпросника заинтересовани страни, в сравнение със съответно 28,9 %, 39 % и 43 %, които дават отрицателна оценка на тези аспекти.

Хармонизираният формат на растителния паспорт е довел до промени във връзка с персонала и с обема на работата за операторите и НОРЗ. За операторите промяната е оказала сходно въздействие върху персонала и върху обема на работата, но за НОРЗ по-голямо е било въздействието на промяната върху обема на работата.

3.2 Поставяне на растителен паспорт върху търговската единица

С член 88 от Регламент (ЕС) 2016/2031 беше въведено задължението растителният паспорт да се поставя от съответните професионални оператори върху търговската единица от съответните растения, растителни продукти и други обекти, преди те да бъдат придвижени в рамките на територията на Съюза, с цел да се увеличи проследимостта на растенията, да се намали рискът от движение на вредители по растенията и да се повиши признаването сред заинтересованите страни на системата на ЕС относно здравето на растенията. Получените от заинтересованите страни отговори на въпросника показват, че това е една от промените, въведени с регламента, които са породили най-много трудности, и може би е една от причините повечето от заинтересованите страни да считат включването на всички растения за засаждане в системата за растителните паспорти за обременяващо и трудно (вж. раздел 2).

Преходът към това ново изискване е оценен като обременяващ или много обременяващ от 65 % от заинтересованите страни, 81 % от заинтересованите страни считат прилагането му за сложно или много по-сложно (в сравнение с предишните изисквания), а според половината от заинтересованите страни процесът на издаване или замяна на растителния паспорт е станал по-сложен.

Поставянето на растителния паспорт върху някои видове растения, като трева на ролки, дървени трупи, пратки с множество малки партиди, партиди с множество видове или множество видове в една саксия, също се оказва трудно.

Макар НОРЗ да считат, че поставянето на растителния паспорт върху търговската единица е полезно и е допринесло за увеличаване на превенцията¹³, операторите са на противоположното мнение (не е полезно и не е допринесло за увеличаване на превенцията¹⁴). Поради тези причини операторите са предложили да се разреши включването на растителния паспорт в документите за доставка, като например фактури, и да се въведе електронен вариант на растителния паспорт.

Поставянето на растителния паспорт върху търговската единица е довело до промени във връзка с персонала и с обема на работата за операторите и НОРЗ. Тази промяна е оказала по-голямо въздействие върху обема на работата на НОРЗ, отколкото върху този на операторите.

Изискването за поставяне на растителния паспорт върху търговската единица е довело до допълнителни разходи и време за операторите и веригата за доставки, по-специално за някои видове материали, или във връзка с необходимостта от нови ИТ системи или оборудване, в допълнение към административната тежест. Освен това в отговорите си заинтересованите страни посочиха, че е била необходима и интензивна комуникация за

¹³ На въпросника са отговорили 17 и съответно 14 НОРЗ от общо 24 НОРЗ.

¹⁴ На въпросника са отговорили 27 и съответно 30 оператори от общо 43 оператори.

информирание на операторите поради преминаването към новите правила за растителните паспорти.

3.3 Изисквания за получилите разрешение оператори, които издават растителни паспорти

За да се гарантира уеднаквяване при прилагането на системата на растителните паспорти и за да се увеличи достоверността на информацията, съдържаща се в самия растителен паспорт, с Регламент (ЕС) 2016/2031 бяха въведени нови изисквания, които да се изпълняват от операторите, издаващи растителни паспорти, като бяха определени правилата за гарантиране на проследимостта на растенията, условията за извършване на прегледите, условията за разрешаване на професионални оператори да издават растителни паспорти и задълженията на получилите разрешение оператори (съответно членове 69, 87, 89 и 90). За НОРЗ бяха формулирани също така подробни правила за регистрацията на професионални оператори (членове 65 и 66) и за предоставянето на разрешение на професионалните оператори да издават растителни паспорти (член 89).

Въпреки че по принцип растителният паспорт следва да се издава от получили разрешение оператори, такъв е бил случаят при едва 12 от 24-те държави членки, отговорили на въпросника. В 6 от другите 12, които са отговорили, растителните паспорти са издавани главно от компетентните органи, в 3 — от операторите и органите, а в другите 3 — в зависимост от стоката.

Налице е обаче общо съгласие (повече от 70 % от респондентите), че не е необходимо растителните паспорти за определени растения, растителни продукти или други обекти да се издават от компетентния орган. Само в малка част от държавите членки — в 7 от 24 — публичните органи са начислили такси на операторите, за да им разрешат да издават растителни паспорти.

В някои държави членки са били наблюдавани известни забавяния по отношение на регистрацията на професионалните оператори съгласно установеното в член 65. До датата, на която е отговорено на въпросника, в 13 от 23 държави членки, чиито НОРЗ са отговорили на въпроса, всички професионални оператори вече са били регистрирани съгласно разпоредбите на член 65. Работата в другите държави членки все още не е била приключила. В последната група държави членки закъсненията се дължат на новите оператори, които преди не са издавали растителни паспорти, на необходимостта от въвеждане на нова ИТ система за регистрация или на липсата на информация относно продажбите от разстояние.

Член 89 от Регламент (ЕС) 2016/2031 относно разрешението за професионалните оператори да издават растителни паспорти беше допълнен от Делегиран регламент (ЕС) 2019/827 на Комисията¹⁵. С член 2 от посочения регламент беше въведено задължението за компетентните органи да осигурят на професионалните оператори достъп до техническо ръководство с критериите, които трябва да се изпълнят при прегледи, свързани с издаването на растителни паспорти. Половината от НОРЗ отговориха, че към датата на попълване на въпросника вече са предоставили такива

¹⁵ОВ L 137, 23.5.2019 г., стр. 10—11

технически насоки, а другата половина — че все още не са го направили. При отговорилите оператори по-висок е процентът на тези, които вече са получили технически насоки, отколкото на онези, които все още не са получили такава документация. Качеството на предоставените насоки беше оценено като недостатъчно само от малка част от респондентите оператори, а в останалите отговори то беше оценено предимно като средно или добро. Следва обаче да се припомни, че Регламент 2019/827 се прилага от 14 декември 2020 г. насам, а въпросникът беше предоставен за попълване през февруари 2021 г.

Друг аспект, който се е подобрил поради новите изисквания за получили разрешение оператори, които издават растителни паспорти, е възможността за установяване на вредители, тъй като операторите са отговорни за прегледите за издаване на растителния паспорт. Почти половината от отговорилите на въпросника оператори заявиха, че използват собствения си експертен опит, за да гарантират откриването на КВ в своите помещения, докато 44,2 % посочиха, че са възложили това на подизпълнител.

Поради новите изисквания към получилите разрешение оператори, които издават растителни паспорти на растенията, са настъпили промени в персонала и обема на работата за операторите и НОРЗ, като обемът на работата се е увеличил както за операторите, така и за НОРЗ.

Шестнадесет НОРЗ предоставиха данни за общия брой на регистрираните оператори и на получилите разрешение оператори, попадащи в обхвата на разпоредбите за растителните паспорти, за 2018 г., 2019 г. и 2020 г. Според предоставените данни, от 2019 г. насам общият брой на регистрираните оператори се е увеличил със 17 %. Освен това между 2019 г. и 2020 г. общият брой на професионалните оператори, които са получили разрешение да издават растителен паспорт, се е увеличил повече от два пъти.

3.4 Правила за продажби от разстояние — издаване на растителен паспорт за крайния потребител

С член 81 от Регламент (ЕС) 2016/2031 се въвежда изключение от задължението растенията да са придружавани от растителен паспорт, когато са доставяни пряко на крайния потребител, но това изключение не може да се прилага, когато растенията са получени чрез продажби въз основа на договори, сключени от разстояние. Въпреки че това изискване беше счтено за подходящо от около половината от респондентите, около 40 % го определиха като ненужно или обременяващо. Налице е значителна разлика между различните видове заинтересовани страни, които са отговорили на въпросника: макар че повече от половината от НОРЗ считат изискването за подходящо, само една четвърт от операторите споделят това мнение, а повече от половината го считат за ненужно или обременяващо. Има и някои специфични сектори, например при осъществяването на дейности по опазване на растителни сортове, където операторите считат въздействието на разпоредбите за непропорционално на техните възможности.

Участващите в консултацията заинтересовани страни в равни проценти определиха прилагането на свързаните с растителните паспорти разпоредби, отнасящи се до крайните потребители, които получават растения, растителни продукти или други

обекти чрез продажба въз основа на договори, сключени от разстояние, за подходящо и съответно — за неподходящо, въпреки че около 40 % не изразиха мнение по този въпрос. От друга страна, половината участвали в консултацията НОРЗ считат, че въпросните разпоредби не са достатъчно ясни, като беше посочено, че различните държави членки имат различни подходи.

Еднакъв брой респонденти счетоха по-хармонизирания подход за използването на растителни паспорти във връзка с договорите, сключени от разстояние за крайните потребители, за необходим или обратното — за ненужен, въпреки че около една четвърт от респондентите не изразиха мнение по този въпрос.

Исключението за преки доставки за крайните потребители чрез продажби въз основа на договори, сключени от разстояние, които трябва да бъдат придружени от растителен паспорт, е довело до малко промени в броя на персонала на НОРЗ и операторите, но обемът на работата на НОРЗ се е увеличил.

3.5 Електронни растителни паспорти

Съгласно член 88 от Регламент (ЕС) 2016/2031 растителният паспорт трябва да бъде физически поставен върху търговската единица; с член 83, параграф 8 се въвежда обаче възможността чрез актове за изпълнение да се определят техническите правила за издаването на електронен растителен паспорт. Въвеждането на електронен растителен паспорт се счита за осъществимо и полезно от повече от половината от респондентите, отговорили на въпросника. Подробният анализ на отговорите разкри обаче, че са налице разлики между различните групи заинтересовани страни. Електронният растителен паспорт се счита за неприложим само от 1 от 24 НОРЗ, в сравнение с 14 от 43 оператори. Въпреки че нито една НОРЗ не счита електронния растителен паспорт за „безполезен“, на това мнение са 12 от 13 оператори. Сред причините, посочени от операторите, които смятат електронния растителен паспорт за неосъществим и безполезен, са новите тежести и разходи, предимно за малките професионални оператори. В случай че бъде въведен електронен растителен паспорт, беше предложено да се допуска и използването на версия на хартиен носител.

3.6 Регулирани некарантинни вредители (РНВ)

Преди влизането в сила на Регламент (ЕС) 2016/2031 с растителните паспорти се гарантираше, че търгуваният растителен материал е свободен от карантинни вредители. Съгласно член 85 от въпросния регламент понастоящем с растителния паспорт се потвърждава не само свободата от КВ, но и спазването на изискванията във връзка с РНВ и на мерките срещу РНВ.

Отговорите на въпросника ясно показаха необходимостта от по-голяма съгласуваност между Регламента относно здравето на растенията и законодателството относно производството и предлагането на пазара на растителен репродуктивен материал, тъй като в случая на посадъчен материал от овощни растения и на овощни растения и лозов посадъчен материал, разпоредби относно РНВ са предвидени както в законодателството относно здравето на растенията, така и в законодателството относно растителния репродуктивен материал, което създава объркване относно това какви

законови изисквания да се спазват. Трудно е да се направят каквито и да било заключения относно ползата от новите изисквания за издаване на растителни паспорти по отношение на РНВ, тъй като броят на респондентите, оценяващи правилата като ефикасни или съответно — като неефикасни, е равномерно разпределен, докато според около една трета от респондентите системата на растителните паспорти с нейния новоразширен обхват не е нито ефикасна, нито неефикасна. Възможна причина за различните мнения е подходът към сертифицирането на семена, което е многоетапен процес, включващ официален контрол по време на процеса на сертифициране и след това. Няколко респонденти не виждат необходимост растителният паспорт да съдържа информация за спазването на изискванията във връзка с РНВ, тъй като с официалния контрол по време на сертифициране на семената и след това вече се гарантира, че търгуваните партии семена са свободни от РНВ.

Новите правила относно растителните паспорти не са оказали въздействие върху ефикасността на официалния контрол по отношение на РНВ, тъй като повечето НОРЗ и сертифициращи компетентни органи са извършвали едновременно официален контрол за РНВ и КВ още преди влизането в сила на Регламент (ЕС) 2016/2031. Само две НОРЗ и един сертифициращ компетентен орган заявиха, че са започнали да извършват едновременно контрол за РНВ и КВ след влизането в сила на Регламента относно здравето на растенията. Очевидната полза от едновременния контрол за РНВ и КВ е, че в повечето случаи той се извършва от един и същи инспектор (91 %). По-голямата част от официалния контрол се извършва на мястото на произход (82 %).

Регламент (ЕС) 2016/2031 не е оказал значително въздействие върху броя на случаите на официален контрол за РНВ (42 % от компетентните органи отговориха, че броят на случаите на свързания с растителните паспорти официален контрол за РНВ е останал същият, докато 33 % от респондентите посочиха, че броят им се е увеличил, като увеличението е по-малко от 25 %). Разширяването на обхвата на изискванията за издаване на растителни паспорти не е довело до увеличаване на броя на случаите на несъответствие с изискванията и мерките относно РНВ. При случаи на несъответствие повечето компетентни органи са информирали съответната държава членка и са отказали пратката. Някои компетентни органи информираха, че предприетите действия зависят от конкретния случай, а други компетентни органи все още не са установили несъответстващи пратки.

3.7 Обща осведоменост за растителните паспорти

С цел да се разбере какво е познанието на гражданите относно изискванията за издаване на растителни паспорти, във въпросника бяха включени и специфични въпроси, насочени към тази група заинтересовани страни. Повече от половината от отговорилите граждани знаеха, че растенията трябва да бъдат придружени от растителен паспорт при осъществяването на стопанска дейност; само около една трета обаче знаеха, че растенията, които са закупени онлайн, също трябва да бъдат придружени от растителен паспорт. Въпреки че повечето от гражданите не са били запознати с изискванията за издаване на растителни паспорти за растения, закупени онлайн, повече от половината считат това изискване за добра идея, докато според едва около една трета то е контрапродуктивно.

4 ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Като цяло разширяването на обхвата на системата на растителните паспорти е допринесла за постигането на целите на Регламент (ЕС) 2016/2031, по-специално за повишената ефективност на защитата от КВ, подобрената готовност за установяване на нови вредители по растенията от значение за ЕС, подобреното разбиране и осведомеността на съответните заинтересовани страни относно значението на здравето на растенията и по-голямата възможност за установяване на вредители.

Включването обаче на всички растения за засаждане в системата на растителните паспорти се разглежда от заинтересованите страни като обременяващо и трудно. Освен това събраната от заинтересованите страни обратна информация показва, че преходът към новите изисквания не винаги е бил гладък и че новите правила, свързани с растителните паспорти, не винаги са били ясни, което е направило прилагането в началото по-трудно. Заинтересованите страни изразиха съгласие, че новите разпоредби са повишили защитата на територията на Съюза от вредители, и посочиха, че разходите за тях не са били значителни. В същото време обаче те считат, че някои от изискванията пораждаат допълнителна административна тежест и свързани с нея разходи, които надхвърлят получените допълнителни ползи. Това важи особено за необходимостта от поставянето на растителния паспорт върху всяка отделна търговска единица и за разпоредбите, регулиращи продажбите от разстояние. Респондентите считат също, че в цялостното функциониране на сектора на растенията за засаждане и семената не е настъпила значителна промяна.

За да се подобрят ефективността и практическото прилагане на системата на растителните паспорти с нейния разширен обхват и за да се увеличи ползата от нея, са необходими повече дискусии, с цел да се определи какви целенасочени подобрения може да са необходими. Те се отнасят до: 1) разпоредбите за поставяне на растителни паспорти върху търговските единици и 2) правилата за продажби от разстояние; 3) също така е необходимо допълнително обсъждане във връзка с възможното въвеждане на електронен растителен паспорт и с начина, по който тази промяна би могла да се осъществи без ненужно увеличаване на административната тежест за малките производители и без загуба на проследимостта, която се осигурява с въведените към момента правила за поставяне на растителен паспорт върху търговската единица. Всяко предполагаемо изменение на новия режим за растителни паспорти следва обаче да бъде ограничено по обхват, тъй като би се отнасяло главно до корекции на съществуващата система.